Κοσμάς ο Αιτωλός – Ο «άγιος» ανθέλληνας και φιλότουρκος σκοταδιστής καλόγερος

«Και εγώ αδελφοί μου, όπου αξιώθηκα και εστάθηκα εις αυτόν τον άγιον τόπον τον αποστολικόν, δια την ευσπλαχνίαν του Χριστού μας, εξέταξα πρώτον δια λόγου σας και έμαθα πώς με την χάριν του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και Θεού, δεν είσθενε Έλληνες, δεν είσθενε ασεβείς, αιρετικοί, άθεοι, αλλ' είσθενε ευσεβείς ορθόδοξοι χριστιανοί...».

«Τριακόσιους χρόνους μετά την Ανάστασιν του Χριστού μας έστειλεν ο Θεός τον άγιον Κωνσταντίνον και εστερέωσε βασίλειον χριστιανικόν· και το είχαν χριστιανοί το βασίλειον 1150 χρόνους. Ύστερον το εσήκωσεν ο Θεός από τούς χριστιανούς και έφερε τον Τούρκον και του το έδωσε (το Βυζάντιο) δια ιδικόν μας καλόν, και το έχει ο Τούρκος 320 χρόνους. Και διατί έφερεν ο Θεός τον Τούρκον και δεν έφερεν άλλο γένος; Δια ιδικόν μας συμφέρον· διότι τα άλλα έθνη θα μας έβλαπτον εις την πίστιν, ο δε Τούρκος άσπρα (χρήματα) άμα του δώσης κάμνεις ο,τι θέλεις. Και δια να μη κολασθώμεν, το έδωσε του Τούρκου, και τον έχει ο Θεός τον Τούρκον ωσάν σκύλον να μας φυλάει».

Αποσπάσματα από ομιλίες του Κοσμά του Αιτωλού.

Ο Κοσμάς ο Αιτωλός έδρασε στον ελληνικό χώρο υπό την καθοδήγηση των οικουμενικών πατριαρχών Σεραφείμ Β΄ (1757-1761) και Σωφρονίου Β΄ (1774-1780). Το κήρυγμά του δεν είχε καμμία σχέση με την ελληνική παράδοση, το αντίθετο μάλιστα, ονομάστηκε όμως από το ορθόδοξο κατεστημένο ως ο «μεγαλύτερος μετά την άλωση Έλληνας», «Πατέρας του Νεώτερου Ελληνισμού», «Πατροκοσμάς», «Μεγάλος Διδάχος», «Προφήτης του Γένους» κι ανακηρύχτηκε άγιος το 1961.

Η πάλαι ποτέ υπερήφανη Ελλάδα των φιλοσόφων, των ποιητών και των επιστημόνων κατάντησε να θεωρεί σήμερα τον εικονιζόμενο περιφερόμενο μοναχό ως τον «μεγαλύτερο των Ελλήνων» και διδάσκαλο του Γένους, που δίδασκε: *«Άκουσε, παιδί μου, να σου ειπώ. Η τελεία αγάπη είναι να πουλήσης όλα σου τα πράγματα, να τα δώσης ελεημοσύνη και να πηγαίνης και εσύ να εύρης κανένα αυθέντη να πουληθής σκλάβος. Και όσα πάρης, να τα δώσης όλα. Να μην*

κρατήσης ένα άσπρο (νόμισμα). Ημπορείς να το κάμης αυτό, να γίνης τέλειος;».

Ο Κοσμάς γεννήθηκε σ' ένα χωριό της Αιτωλίας στις αρχές του 18ου αιώνα. Οι απόψεις για τον ακριβή τόπο και χρόνο της γεννήσεώς του διίστανται. Ο πρώτος βιογράφος και σύγχρονός του ήταν ο άγιος Νικόδημος Αγιορείτης. Την πρώτη του στοιχειώδη «μόρφωση» την πήρε από έναν ιεροδιάκονο, τον Γεράσιμο Λίτσικα στη Σιγδίτσα Παρνασσίδας, ενώ στα είκοσί του χρόνια «άρχισε να διδάσκεται τα γραμματικά» από έναν άλλο ιεροδιάκονο, τον Ανανία Δερβισάνο (Κ. Σάθα, «Νεοελληνική Φιλολογία» και «Νέον Μαρτυρολόγιον», σελ. 201.) Μερικά χρόνια αργότερα πήγε στην Αθωνιάδα Σχολή του Αγίου Όρους, όπου έγινε μοναχός κι «έκλαιγε για τις αμαρτίες του δεκαεπτά χρόνους».

Σχετικά με την μόρφωση, που απέκτησε στο Άγιο Όρος, ο ίδιος ο Κοσμάς λέει το εξής ακατανόητο: *«Εγώ από το σχολείο έμαθα τα 24 γράμματα, έμαθα και 5-6 Ελληνικά και έμαθα πολλών λογιών γράμματα, εβραϊκά, τουρκικά, φράγκικα»* (Χειρόγραφο 29 Φιλοσοφικής Θεσσαλονίκης, σελ. 262.) Από το κήρυγμά του διαφαίνεται, πως είχε μελετήσει την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, τους Πατέρες, τα λειτουργικά βιβλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας, απ' όπου δανείστηκε τα παραδείγματα της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, της αγίας Παρασκευής, των αγίων Ανδρονίκου κι Αθανασίας καθώς και τα Συναξάρια των αγίων. Η «παιδεία» που έλαβε περιελάμβανε λοιπόν όλα αυτά που πρέπει να ξέρει ένας καλός χριστιανός και τίποτε άλλο. Όλα τα παραδείγματα, που ανέφερε στις διδαχές του ήταν παρμένα από την εβραϊκή –χριστιανική– παράδοση κι όχι από την ελληνική. Τα πρόσωπα που μνημόνευε ήταν οι απόστολοι, ο Αβραάμ, άλλες βιβλικές φυσιογνωμίες κ.λ.π.. Ποτέ του δεν έκανε ουδεμία αναφορά στον Πλάτωνα, στον Αριστοτέλη, στους Τραγικούς ή σε ο,τιδήποτε ελληνικό. Αντιθέτως, όποτε μιλούσε για Ελλάδα ή για Έλληνες, εκφραζόταν πάντοτε υποτιμητικά .

Τα κέρδη του Σαββάτου και τα κέρδη της Κυριακής

Αφού έφυγε από το Άγιο Όρος –πιθανότατα το 1760- μετέβη στην Κωνσταντινούπολη, όπου έλαβε οδηγίες και άδεια από τον πατριάρχη Σεραφείμ Β΄ κι άρχισε την προπαγανδιστική του δράση. Η πρώτη του περιοδεία έγινε στην ηπειρωτική Ελλάδα. Το 1774 επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, όπου πήρε νέες οδηγίες και νέα άδεια από τον τότε πατριάρχη Σωφρόνιο Β', για να αρχίσει νέα περιοδεία, αυτή την φορά στα νησιά του Αιγαίου. Από εκεί επέστρεψε στο Άγιο Όρος κι ύστερα από λίγο ξεκίνησε την τρίτη και τελευταία του περιοδεία στην ηπειρωτική Ελλάδα πάλι και στα Ιόνια νησιά. Η αιτία του θανάτου του (1779) παραμένει σκοτεινή, αλλά από πουθενά δεν προκύπτει, ότι οφειλόταν σε τυχόν

εθνικό κήρυγμά του ή ιδεολογικούς λόγους. Επισήμως, συνελήφθη και εκτελέστηκε στις 24 Αυγούστου του 1779 στο χωριό Κολικόντασι, κοντά στην πόλη του Βερατίου στην Αλβανία, από τους Τούρκους γιατί τον υποπτεύονταν ως πράκτορα των Ρώσων.

Σύμφωνα με την παράδοση –για σεβασμό της ημέρας της Κυριακής– πρωτοστάτησε στην αλλαγή της ημερομηνίας του παζαριού από Κυριακή που γινόταν σε Σάββατο. *«Το κέρδος, οπού γίνεται την Κυριακήν και κάθε άλλην δεσποτικήν εορτήν, είναι αφωρισμένον και κατηραμένον, και βάνομεν φωτιά εις τα οσπίτια μας και καιόμεθα και ψυχικά και σωματικά»* (Διδαχή Α2 , 930, Ι. Μενούνου). Η αλλαγή αυτή ζήμιωσε τους Εβραίους εμπόρους, οι οποίοι φέρονται πως δωροδόκησαν τον Κουρτ πασά, που διέταξε τη θανάτωση η ίσως την απέλασή του. (Μ. Γκιόλια, «Ο Κοσμάς Αιτωλός», σελ. 247.)

Ο Νικόδημος ο Αγιορείτης αποκαλύπτει κάτι πολύ σημαντικό, διαφορετικό από αυτά, που προπαγανδίζονται για τον Κοσμά: *«Ο αποστολικός ούτος διδάσκαλος, ποτέ δεν άνοιξε στόμα να ειπή λόγον εναντίον των Εβραίων ούτε εις την Θεσσαλονίκην, ούτε εις Καστορίαν, ούτε εις τα Ιωάννινα, ούτε εις κανένα άλλο μέρος, όπου ήσαν Εβραίοι, αλλά μόνον τους χριστιανούς εδίδασκε να πολιτεύωνται ωσάν χριστιανοί».* Αυτό ελέγχεται ως ακριβέστατο και από την τρίτη διδαχή του Κοσμά, στην οποία αναφέρεται: *«Όσοι αδικήσατε ή χριστιανούς ή Τούρκους ή Εβραίους, ή Φράγκους, να δώσετε το άδικον οπίσω, διατί είναι κατηραμένον και δεν βλέπετε προκοπήν»* (Κ. Σαρδελή, ΙΓ Πάτρια.) Σε όλες τους τις συναλλαγές οι Έλληνες θα έπρεπε να «πηγαίνουν με το σταυρό στο χέρι», έρμαια των αδικιών όλων των άλλων· εισήγαγε έτσι τον αθέμιτο ανταγωνισμό εις βάρος των Ελλήνων.

Η εβραιοχριστιανική «φιλοσοφία» των διδαχών του

Ο Κοσμάς ως κύριο τρόπο δράσης ανάμεσα στους Έλληνες είχε το προπαγανδιστικό κήρυγμα, διδαχή, όπως ονομάστηκε από τους χριστιανούς. Ο λόγος του, που δεν διέθετε μεγάλη ποικιλία, με την πάροδο του χρόνου απέκτησε τυποποιημένη μορφή. Δεν έγραφε, ούτε αποστήθιζε τις ομιλίες του, αλλά κρατούσε ένα «σκελετό» και τροποποιούσε την ομιλία ανάλογα με τις περιστάσεις. Συνήθως επαναλάμβανε 3-4 τύπους διδαχών, τους ίδιους πάντα. Ας εξετάσουμε ενδεικτικά μερικές διδαχές του:

«Εν αρχή εποίησεν ο Θεός τον ουρανόν και την γην και πάντα τα εν αυτοίς, λέγει ο προφήτης Μωυσής πεφωτισμένος εκ πνεύματος αγίου εις την αγίαν και ιεράν

γραφήν. Τον παλαιόν (καιρόν), χριστιανοί μου, εγίνοντο καλοί οι άνθρωποι».
Μιλάει για τον Αβραάμ και τον Ισαάκ, που εξέδιδαν τις γυναίκες τους, τον Λωτ, που συνευρέθη με τις θυγατέρες του, τη Θάμαρ, που συνευρέθη με τον πεθερό της για ένα δακτυλίδι κ.λ.π..

«Ερευνάτε τας γραφάς, ότι εν αυταίς ευρήσετε ζωήν αιώνιον».
Το «ερευνάτε τας γραφάς» το αντέγραψε από τον Ιησού. Αναφερόμενοι κι οι δύο στις γραφές εννοούσαν την Παλαιά Διαθήκη· η Καινή δεν είχε γραφεί ακόμη. Κανένας τους δεν είπε ερευνάτε τον Όμηρο ή ερευνάτε τον Επίκουρο ή τον Δημόκριτο ή τον Ηράκλειτο κ.τ.λ., το οποίο θα έλεγαν, εάν κήρυτταν κάτι, που να είχε σχέση με τον Ελληνικό Πολιτισμό.

«Καλύτερα, αδελφέ μου, να θανατώσης εκατό ανθρώπους βαπτισμένους, παρά να αφήσης ένα παιδίον αβάπτιστον να αποθάνη» (Παπά-Αρσενίου Βλιαγκόφτη, ΙΓ Πάτρια).

Ο Κοσμάς εναντιωνόταν στους παραδοσιακούς χορούς και στα τραγούδια και δίδασκε: *«Ψάλτες να παίρνετε στους γάμους»* (Παπά-Θεόδωρου Ζήση, ΙΓ Πάτρια).

«Είναι μεγάλη ευλογία να κάμετε το παιδί σας καλόγηρο» (ως ανωτέρω).
Αρκεί να μην πάρει όπλο και πολεμήσει τους Τούρκους.

Στα κηρύγματά του περιλάμβανε αρκετή μεταφυσική τρομοκρατία: *«Ω τι φόβον και τρόμον ηθέλαμεν έχει δια τον Άδην, αν ήτο ν' ακούαμεν τες ελεεινές φωνές των εκεί κολαζομένων. Ανάμεσα εκεί εις τες φλόγες του Άδου, αναστενάζουσιν οι άθλιοι αμαρτωλοί, κλαίουσι, βρυχώνται χειρότερα από τα ζώα... Τα δάκρυα οπού χύνουσι, τους αυξάνουσι περισσότερον τες φλόγες του Άδου. Και τι ζωή θέλει είσθαι εκείνη του αμαρτωλού να κατακαίεται πάντοτε εις ένα τέτοιον πυρ, όπου σύγκρισιν με άλλο δεν έχει;»* («Πατρικαί νουθεσίαι αγ. Κοσμά Αιτωλού», Άγιον Όρος, κεφ. στ.).

Πολυδιαφημισμένη από τους ελληνορθόδοξους είναι η διδαχή: *«Είναι προτιμώτερο να έχει κανείς σχολείο στον τόπο του, παρά βρύσες και ποτάμια».*
Κανείς τους όμως δεν διαβάζει και τη συνέχεια: *«Σκοπός του σχολείου είναι να διδάξει, τι είναι Θεός, τι είναι άγγελοι, δαίμονες, κόλαση, παράδεισος».*
Όλα τα σκοτεινά βυζαντινά χρόνια το πατριαρχείο, το οποίο έλεγχε πλήρως την παιδεία των Ελλήνων, επέτρεπε να διδάσκονται μόνο το Ψαλτήρι κι η Οκτώηχος. Για τέτοια σχολεία μιλούσε κι ο Κοσμάς. Ούτε καν σκεφτόταν σχολεία, που θα δίδασκαν επιστήμες, αρχαίους συγγραφείς ή οτιδήποτε άλλο σχετικό. Αυτά

κυνηγιώνταν κι έκλειναν -όχι από τους Τούρκους, αλλά- από το πατριαρχείο. (Βλ. «Η ιερά εξέταση του Γρηγορίου Ε΄».) Ο Κοσμάς ήταν σαφής: *«Το σχολείο ανοίγει τες εκκλησίες, το σχολείο ανοίγει τα μοναστήρια»* (Μητροπολίτη Φλωρίνης Αυγ. Καντιώτη, «Κοσμάς ο Αιτωλός», εκδόσεις Ορθοδόξου Ιεραποστολικής Αδελφότητας «Ο Σταυρός», σελ. 142 και 209).

«Ο Τούρκος δεν βλάπτει την Πίστιν»

Πολλές υπερβολές γράφτηκαν για τον Κοσμά Αιτωλό, προκειμένου να αποκρυβεί η από το πατριαρχείο κατευθυνόμενη αντεθνική του προπαγάνδα και να υποστηριχθεί –ψευδώς– πως δήθεν επιτελούσε εθνικό έργο.

Υποστηρίζεται για παράδειγμα, ότι ο Κοσμάς μύησε πολλούς στην επαναστατική ιδέα κι ανάμεσά τους τον Κατσαντώνη στα 1777 (Φ. Μιχαλόπουλος, «Κοσμάς ο Αιτωλός», σελ. 57, 58, 66). Ο αργότερα ονομαστός Κλέφτης όμως, ήταν τότε νήπιο· γεννήθηκε μεταξύ 1770 και 1773. Το πατριαρχείο ήταν κάθετα αντίθετο με τις επαναστατικές ιδέες, γι' αυτό και αφόρισε τους επαναστάτες και την Επανάσταση του '21. Στέλνοντας τον Κοσμά Αιτωλό στην Ελλάδα επεδίωκε με την ανθελληνική, παθητική και χριστιανική μορφή της διδασκαλίας του να σβήνει άμεσα κάθε εμφανιζόμενη ελληνική επαναστατική φλόγα.

Ο Κοσμάς δεν αρκούνταν στη σιωπή, αλλά συμβούλευε καθαρά υποταγή στον Τούρκο κατακτητή. Δεν ήθελε να έχει σχέση με την Ελλάδα, ούτε με καμμία άλλη πατρίδα, τόνιζε πως πατρίδα όλων είναι ο ουρανός και συνιστούσε στους Ρωμιούς να παραμείνουν υποταγμένοι στους Τούρκους, που ήρθαν για να διαφυλαχθεί η ορθόδοξη πίστη από την εκ δυσμών απειλή. Συνιστούσε ακόμα να προσεύχονται οι χριστιανοί, για να φωτίζει ο Θεός τον βασιλιά και τους «ζαπιτάδες», ώστε *«να κυβερνούν τον κόσμο με πραότητα και δικαιοσύνη».*

«Απολαύστε» αντιεπαναστατικές κι αντεθνικές διδαχές του Κοσμά:

• *«Σας λυπάμαι για την περηφάνεια, οπού έχετε. Το ποδάρι μου εδώ δεν θα ξαναπατήση. Και εάν δεν αφήσετε αυτά τα πράγματα που κάνετε, την αυθαιρεσία και ληστεία, θα καταστραφήτε. Σε κείνο το κλαρί, που κρεμάτε τα σπαθιά σας, θά 'ρθη μια μέρα που θα κρεμάσουν οι γύφτοι τα όργανά τους»* (ελέχθη στο χωριό Άγιος Δονάτος Σουλίου, από το βιβλίο «Κοσμάς ο Αιτωλός» του Αυγ. Καντιώτη.)

• *«Εμείς, χριστιανοί μου, δεν έχομεν εδώ πατρίδα... Δια τούτο και ο Θεός μας έβαλε τον νουν εις το επάνω μέρος, δια να στοχαζώμεθα πάντοτε την ουράνιον βασιλείαν, την αληθινήν πατρίδα μας»* (Διδαχή Α , 1, Ι. Μενούνου).

• *«Και βαθμοφόροι Τούρκοι μου παρέχουν τώρα την προστασίαν των. Ο καθείς από αυτούς επιζητεί την παρουσίαν του ιερωμένου εις τα χωριά, όπου έχουν τα φέουδά των, διότι ούτος παρακινεί τους Έλληνας να φέρωνται νομοταγώς και να πληρώνουν τα δικαιώματα εις τους φεουδάρχας των»* (Κ. Μέρτζιου, «Το εν Βενετία», σελ. 6). Στη διδαχή αυτή φαίνεται καθαρά ο ρόλος του κλήρου κατά την Τουρκοκρατία. Στο χειρόγραφο 12 της Μονής Λευκοπηγής αναγράφεται, ότι ο Κοσμάς παρακίνησε τους οπλοφόρους από τους ακροατές του να παραδώσουν τα όπλα «εις τους ζαπιτάδες» (Φ. Μιχαλόπουλος, «Κοσμάς ο Αιτωλός», σελ. 271).

• *«Να ρίψετε τ' άρματα και να ελπίζετε εις τον Θεόν»* (Παπά-Αρσενίου Βλιαγκόφτη, ΙΓ Πάτρια).

«Προφητείες» στα όρια της γελοιότητας

Είναι αδύνατον στον άνθρωπο να πετάξει ένα νόμισμα στον αέρα και να υπολογίσει με ακρίβεια από ποια πλευρά του θα πέσει στη γη κι αυτό, γιατί οι δυνάμεις, που ασκούνται κατά την πορεία του νομίσματος από το χέρι έως την γη είναι άπειρες και διαφορετικές μεταξύ τους. Για τον ίδιο λόγο δεν μπορεί κανείς να «προφητεύσει» τους αριθμούς του λαχείου κ.λ.π.. Αν ο άνθρωπος δεν μπορεί να υπολογίσει από ποια πλευρά θα σταθεί το νόμισμα, πως μπορεί να υπολογίσει τι θα γίνει μετά από πολλά χρόνια; Κι όμως, οι χριστιανοί άγιοι το καταφέρνουν. Πολυδιαφημισμένες είναι στην προκειμένη περίπτωση οι «προφητείες» του Κοσμά του Αιτωλού, ορισμένες όμως από τις οποίες φθάνουν στα όρια της γελοιότητας. Απολαύστε μερικές δειγματοληπτικά:

• *«Ή τρεις μέρες, ή τρεις μήνες, ή τρία χρόνια θα βαστάξει.»*

Προφητεία είναι αυτή;

• *«Θα δείτε σαράντα άλογα να τα δένουν σε ένα παλούκι».*

• *«Θα βάλουν φόρο στις κότες και στα παράθυρα».*

• *«Θα 'ρθει ξαφνικά ή το βόιδι στο χωράφι, ή το άλογο στ' αλώνι».*

• *«Θα 'ρθει καιρός, που θα φέρει γύρες ο διάβολος με το κολοκύθι του».*

• *«Ένα ψωμί θα χαθεί το μισό κι ένα ολόκληρο».*

• «Να έχετε τρεις θύρες· αν σας πιάσουν τη μια, να φύγετε από την άλλη».

Περισσεύει μία!

• *«Θα ‘ρθει καιρός, που θα ζωστεί ο τόπος με μια κλωστή».*
Οι ελληνορθόδοξοι απολογητές προπαγανδίζουν, ότι έτσι είναι τώρα ο κόσμος με τα καλώδια του τηλέγραφου και των τηλεφώνων. Αυτά δεν υπάρχουν βέβαια, καθ’ ότι βρισκόμαστε στην εποχή των ασύρματων επικοινωνιών και μιλάμε με κινητά μέσω δορυφόρων.

• Υπερήφανοι για την επίσκεψή του στην περιοχή τους το 1775 οι κάτοικοι της Αρναίας Χαλκιδικής ανήγειραν παρεκκλήσι, στο οποίο εντοίχισαν πινακίδα, σύμφωνα με την οποία ο άγιος Κοσμάς έδωσε την προφητεία: *«Όλος ο ντουνιάς θα ταραχθεί, αλλά οι ποδιές του Χολομώντα δεν θα ταραχθούν».*

Ας εξετάσουμε τώρα τις…«επιστημονικές» γνώσεις του Κοσμά σε θέματα, που δεν χρειαζόταν να κάνει προφητείες:

• «Ο ήλιος και το φεγγάρι και τ’ άστρα είναι κολλημένα εις τον ουρανόν και ο ουρανός γυρίζει μαζί με τον ήλιον… Όπου πηγαίνει ο ήλιος εκεί γίνεται ημέρα» (Χειρόγραφο 12 Λευκοπηγής, σελ. 31).

Σκοτάδι γίνεται εκεί, που διδάσκονται τέτοιες ανοησίες.

• Όταν ο γάμος γίνεται όχι όπως θέλει ο Θεός αλλά ο Διάβολος, τότε πεθαίνει κάποιος από τους συζύγους, *«και παιδιά κάμνουν και εκείνα όλα κορίτσια, στραβά, κουτσά, λωλά, αναποδιασμένα».* (Έκδοση Αποστολιά, σελ. 74.)

Τα κορίτσια εξομοιώνονται με τα παιδιά με αναπηρίες.

• *«Και από τον καιρό οπού έκαμεν ο πανάγαθος Θεός τον κόσμον είναι επτά χιλιάδες και διακόσιοι ογδοήντα οκτώ χρόνοι»* (Διδαχή Α2 , 19, Ι. Μενούνου).

Δηλαδή ο Θεός κατασκεύασε τον κόσμο περί την 6η χιλιετία π.Χ.. Τα ίδια πάντως υποστηρίζει κι η επίσημη Εκκλησία σήμερα.

• *«Να μην τρώγωμεν οψάρια τες Τετράδες και τες Παρασκευές, ότι είναι μεγάλη αμαρτία, και όποιος τρώγει να ηξεύρη, ότι σταυρώνει τον Χριστόν»* (Διδαχή Α2 , 930, Ι. Μενούνου).

• *«Πάλιν εσύ, γυναίκα, έχεις περισσότερον χρέος από τον άνδρα να ανατρέφεις τα παιδιά σου και να τα νουθετάς εις τα καλά έργα. Όταν το παιδί σου σηκώνεται το ταχύ από τον ύπνον και ευθύς σου γυρεύει ψωμί, εσύ μη του δώσεις, αλλά επάρε το και πήγαινέ το εις την εικόνα του Χριστού και ειπέ του: Εγώ παιδί μου ψωμί δεν έχω, ο Χριστός μας έχει. Έλα κάμε το σταυρόν σου να τον προσκηνύσωμεν και να τον παρακαλέσωμεν να μας δώσει. Και έτσι συνηθίζει το παιδί από μικρόν εις το*

καλόν» (Διδαχή Α2 , 935, Ι. Μενούνου).

Χριστιανικές παιδαγωγικές μέθοδοι ψυχολογικής βίας.

Πατροκοσμάς και εκπαίδευση

Γίνεται μεγάλος λόγος για την προσφορά του Κοσμά του Αιτωλού στην ελληνική εκπαίδευση και μέσω αυτής στην υπόθεση της εθνεγερσίας. Ο μύθος αυτός είναι ισάξιος του μύθου της Αγίας Λαύρας (τα γεγονότα της οποίας διαψεύδει ο ίδιος ο Π. Π. Γερμανός αλλά τα θεωρεί αληθή η Εκκλησία). Γιατί ήταν το σχολείο χρήσιμο στους Έλληνες κατά τον Κοσμά; Μήπως για να αποκτήσουν επιτέλους οι ραγιάδες εθνική ταυτότητα; Μήπως για να μάθουν την ιστορία τους και να καταλάβουν ποιοί είναι; Μήπως για να μάθουν την ελληνική γλώσσα ώστε να γνωρίσουν από κοντά την ελληνική σκέψη; Τίποτε απ' αυτά. Όπως ο ίδιος επισημαίνει σε πολλά σημεία των λόγων του, μοναδικός σκοπός του σχολείου είναι η κατανόηση του ευαγγελίου, η γνωριμία με τα μυστήρια της θρησκείας και ο δρόμος προς το μοναστήρι. Αυτή άλλωστε ήταν και η επικρατούσα άποψη του πατριαρχείου αλλά και του Γρηγορίου του Ε'.

Ας δούμε όμως το εκπαιδευτικό όραμα του Κοσμά όπως φαίνεται μέσα από τα δικά του λόγια...

1. Ο ρόλος του σχολείου πρέπει να είναι θρησκευτικός και να προετοιμάζει τον άνθρωπο για το μοναστήρι: *«Να μαζευθήτε όλοι να κάμετε ένα σχολείον καλόν, να βάλετε και επιτρόπους να το κυβερνούν, να βάνουν διδάσκαλον να μανθάνουν όλα τα παιδιά γράμματα, πλούσια και πτωχά. Διότι από το σχολείον μανθάνομεν τι είνε Θεός, τι είνε Αγία Τριάς, τι είνε Άγγελοι, δαίμονες, παράδεισος, κόλασις, αρετή, κακία· τι είνε ψυχή, σώμα κ.λ.π. Διότι χωρίς το σχολείον περιπατούμεν εις το σκότος· από το σχολείον ανοίγει το μοναστήριον»* (Διδαχή Α΄).

«Και αν δεν σπουδάσης τα ελληνικά, αδελφέ μου, δεν ημπορείς να καταλάβης εκείνα οπού ομολογεί η Εκκλησία μας. Καλύτερον, αδελφέ μου, να έχης ελληνικόν σχολείον εις την χώραν σου, παρά να έχης βρύσες και ποτάμια· και ωσάν μάθης το παιδί σου γράμματα, τότε λέγετε άνθρωπος. Το σχολείον ανοίγει τας εκκλησίας· το σχολείον ανοίγει τα μοναστήρια» (Διδαχή Ε΄).

2. Το σχολείο έχει σαν σκοπό τη γνωριμία με την ορθοδοξία: *«Διατί πάντα εις τα σχολεία γυμνάζονται οι άνθρωποι και ηξεύρουν και μανθάνουν το τι εστί ο Θεός, το τι είνε οι άγιοι άγγελοι, τι είνε οι καταραμένοι δαίμονες και το τι είνε η αρετή των δικαίων. Το σχολείον φωτίζει τούς ανθρώπους. Ανοίγουν τα ομάτια των*

ευσεβών και ορθοδόξων χριστιανών να μανθάνουν τα μυστήρια». (Διδαχή ΣΤ΄).

3. Οποιαδήποτε γνώση εκτός της ορθοδοξίας είναι του Διαβόλου: *«Έμαθα και πέντε εξ ελληνικά και έμαθα πολλών λογιών γράμματα, εβραϊκά, τουρκικά, φράγκικα και από όλα τα έθνη, με την χάριν του Χριστού μας και πολλά τα εδιάβασα. Και όλα τα εθνικά κάλπικα τα ηύρα· όλα ευρέματα και σπέρματα του Διαβόλου, και κατά αλήθειαν, αδελφοί μου, τόσον τα εμελέτησα τα γράμματα».* (Διδαχή Η΄).

4. Όσο για τις υπόλοιπες γνώσεις…: *«Ωσάν εξέπεσεν το πρώτον τάγμα και έγιναν δαίμονες, τότε επρόσταξεν ο πανάγαθος Θεός και έγινεν ο κόσμος ούτος. Και από τον καιρόν οπού έκαμε τον κόσμον είνε 7288 χρόνοι.... Ο ήλιος, η σελήνη και τα άστρα είνε κολλημένα εις τον ουρανόν».* (Διδαχή Α΄).

Αυτό ήταν το εκπαιδευτικό όραμα του Κοσμά του Αιτωλού. Να ανοίξουν σχολεία όπου οι χριστιανοί (όχι οι «μιαροί» Έλληνες) να μαθαίνουν ελληνικά ώστε να καταλαβαίνουν το ευαγγέλιο (περί ιστορίας ουδείς λόγος), να μάθουν την ορθόδοξη πίστη και να προετοιμαστούν για το μοναστήρι. Το σχολείο αντιμετωπίζεται από τον Κοσμά σαν απαραίτητη προϋπόθεση για την προώθηση της ορθοδοξίας και όχι του έθνους, έννοια η οποία απουσιάζει παντελώς από τις διδαχές του. Για τον Κοσμά η εκπαίδευση είναι ένα εργαλείο κατήχησης στην ορθοδοξία και τίποτε παραπάνω.

Το ερώτημα λοιπόν που προκύπτει είναι το εξής: Από ποιό σημείο των διδαχών του Κοσμά του Αιτωλού προκύπτει ο εθνικός ρόλος της εκπαίδευσης;
Απάντηση δεύτερη: Από πουθενά…

Εν κατακλείδι το κήρυγμα του Κοσμά του Αιτωλού δεν έχει καμία σχέση ούτε με το έθνος, ούτε με ανεξαρτησίες, ούτε με επαναστάσεις ούτε με τέτοια άλλα «αιρετικά» ζητήματα. Δεν τον ενδιέφερε η αποτίναξη της δουλείας την οποία θεωρούσε ο ίδιος «θεόσταλτη» και «προς το συμφέρον μας», επειδή δεν πείραξε την πίστη μας αλλά μάλλον τον απασχολούσαν περισσότερο να μην ξυρίζονται οι άντρες: «Και εγώ βλέπω εδώ και είνε εξήντα και ογδοήντα χρονών γέροντες, και ακόμη ξυρίζονται. Δεν το εντρέπεσθε να ξυρίζεσθε; Δεν ήξευρεν ο Θεός οπού έδωκε τα γένεια;» (Διδαχή Α΄).

Αυτό είναι το «εθνικό» έργο του Κοσμά του Αιτωλού που τον επέβαλλε η μυθοπλασία της εκκλησίας (μαζί με πάμπολλους άλλους) σαν «εθνικό ήρωα»…

* * *

Μνημεία ανθελληνισμού και τουρκοφιλίας σύμφωνα με την πολιτική του πατριαρχείου, σκοταδιστική χριστιανική προπαγάνδα και καλογερικές ανοησίες ήταν τα κηρύγματα του περιφερόμενου καλόγερου, του Κοσμά Αιτωλού. Κι όμως οι αποπροσανατολισμένοι Νεοέλληνες πιστεύουν, ότι επιτέλεσε σημαντικό εθνικό έργο και τον θεωρούν μέγα Έλληνα και μέγα διδάσκαλο του Γένους.

Οι σημερινοί κάτοικοι της χώρας, που γέννησε χιλιάδες επιστήμονες, ποιητές, φιλοσόφους και πρωτοπόρους του Παγκόσμιου Πολιτισμού, προτίμησαν να δώσουν στο σχολείο της φωτογραφίας το όνομα του σκοταδιστή, φιλότουρκου κι ανθέλληνα, Κοσμά του Αιτωλού.

Η εθνική μας αφασία σε όλο της το μεγαλείο…

Πηγές

+

freeinquiry.gr (Γιάννης Λάζαρης) | esoterica.gr (macedon)